

Didaktika estetické výchovy II

Estetická výchova jako cesta k uměleckému dílu

(Estetické porozumění a interpretace)

Pablo Picasso: Slečny z Avignonu

Bc. Šárka Konečná

Bc. Kateřina Novotná Kudrnová

JS 2012

1. Definice estetické výchovy

Estetická výchova v našem pojetí je rozdělena klasickým způsobem na výtvarný a hudební obor. V rámci námi zvoleného výtvarného oboru pracujeme s občasnými mezioborovými přesahy. Do výuky zařazujeme také dílčí metody z hudebního a dramatického oboru apod., které pomáhají zpestřit výuku.

Estetická výchova vede žáky k výchově uměním a k umění. Seznamuje se základními pojmy a zákonitostmi výtvarné kultury. Estetická výchova učí studenty rozvíjet estetické citění a vnímavost jak prohlídkou uměleckých děl, tak skrze vlastní výtvarnou činnost. Student je veden k užívání specifického jazyka umění a učí se vyjádřit se výtvarnými prostředky.

Kognitivní cíle pro výuku Estetické výchovy:

- Znalost: Žák umí chronologicky seřadit jednotlivé umělecké epochy, umí vyjmenovat jejich charakteristické znaky, jejich významné představitele a díla.
- Porozumění: Žák umí vlastními slovy popsat a interpretovat umělecká díla a umělecké epochy.
- Aplikace: Žák umí roztřídit významná umělecká díla podle jejich formálních znaků do uměleckých epoch nebo časových období.
- Analýza: Žák umí analyzovat a rozebrat umělecké dílo. Žák hledá v uměleckých dílech význam a umí rozebrat dílčí prvky uměleckého díla.
- Hodnocení: Žák umí posoudit kvalitu uměleckého díla. Žák umí obhájit svou tvůrčí a výtvarnou práci. Žák umí porovnat různé výtvarné postupy ve své tvůrčí práci a umí vybrat nejvhodnější řešení pro řešení problému.

Psychomotorické cíle pro výuku Estetické výchovy:

- Žák dokáže navrhnout a vytvořit výtvarné dílo na zadané téma nebo zadanou technikou. Žák dokáže vyřešit problém výtvarného řešení úkolu.

2. Kontext

Estetická výchova v našem kontextu probíhá na víceletém gymnáziu. Je dotována 2hodinami týdně, které jsou řazeny za sebou do 90ti minutového bloku. V ročníku, který odpovídá 1. ročníku střední školy, probírají studenti v estetické výchově dějiny výtvarné kultury od impresionismu až po postmodernu. Všechna období jsou okrajově zasazena do širšího kulturního kontextu (srovnání s hudbou, literaturou a divadlem). Teoretická výuka je

doplněná o tématické výtvarné dílny, které zážitkovým způsobem zprostředkovávají tvorbu jednotlivých epoch umění. Samostatné výtvarné dílny kladou důraz jak na osobnostní rozvoj studenta a jeho vyjádření sebe sama skrze výtvarné vyjadřovací prostředky, tak také na rozvoj konkrétních výtvarných dovedností. Do hodin jsou proto příležitostně zapojovány prvky zážitkové pedagogiky a osobnostní výchovy, jejichž prostředky jsou právě různá výtvarná média. Studenti během školního roku také několikrát navštíví výstavu výtvarného umění.

Naše téma *Pablo Picasso: Slečny z Avignonu* proběhne ve dvou dvouhodinových blocích. První blok je vesměs teoretický a zabývá se zasazením samotného obrazu do historických a výrazových souvislostí a jeho interpretací. Druhý blok je praktický. Studenti budou ve skupinách pracovat na společné reprodukci obrazu, aby si obraz lépe zažili, seznámili se více s kubistickým způsobem vidění světa a měli větší přehled o tom, co vše může obnášet velkoformátová malba.

V lekcích, které předcházely našemu prezentovanému tématu, se probíral fauvismus a expresionismus. Období je zařazeno také do širšího kontextu (hudba, divadlo, literatura). Po tématickém celku o Avignonských slečnách bude dokončeno učivo o světovém kubismu (další tvorba Pabla Picassa, další významní představitelé, proměna stylu) a bude se probírat kubismus český a jeho hlavní představitelé. Důraz je kladen na významový rozdíl mezi oběma kubismy (kubismus světový, který je především o novém vidění a zachycování reality x kubismus český některých představitelů, např. Kubišta, který má hlubší, často duchovní význam ovlivněný magií a ezoterikou). Spíše než o telefonní seznam umělců a jejich děl jde o to rozebrat do hloubky stěžejní díla vybraných autorů.

Učitel klade důraz na individuální přístup k žákům a rozvoj kompetence komunikativní, sociální a personální.

Výuka probíhá v plně vybaveném výtvarném ateliéru. V ateliéru je dataprojektor s počítačem, dále je vybaven velkými stoly, k dispozici jsou malířské stojany, hrnčířský kruh a pec na vypalování keramiky.

3. Cíle lekce

Žáci se seznámí s obrazem Slečny z Avignonu, který je stěžejní pro vznik kubismu. Žáci se seznámí s protokubismem, s tvorbou Pabla Picassa na hloubkovém rozboru obrazu. Žáci vypracovávají pracovní listy, umí kriticky zhodnotit text a vybrat z něj podstatné informace. Žák se učí dívat na umělecké dílo a popsat ho. Žák se naučí slovně vyjadřovat o uměleckém díle a rozšíří si slovní zásobu o výrazy uměleckého jazyka.

Žáci se učí skupinové práci a s tím spojeným sociálním dovednostem.

Žáci se seznámí s technikou malby pomocí mřížky. Žáci se pomocí skupinové výtvarné práce seznámí s principy kubismu a s obrazem Slečny z Avignonu.

„Aspekty porozumění“ – Pablo Picasso, Slečny z Avignonu

1. Analytický – obraz jako objekt, jako kulturní produkt. Žáci obraz analyticky komentují a popisují. Žáci se snaží svými slovy popsat, co je na obraze.
2. Intertextuální – Žáci zasazují obraz do širšího kontextu. Žáci vztahují obraz k dalším kulturním produktům. Žák chápe obraz jako jednotku ve struktuře uměleckých stylů.
3. Osobní – Obraz tvoří podnět pro osobní reflexi. Žák vnáší do obrazu osobní význam, snaží se o subjektivní interpretaci obrazu.
4. Performativní – Žáci používají podobné výtvarné vyjadřovací prostředky jako malíř na obraze. Žáci zkusí namalovat reprodukci obrazu, vytváří skupinové dílo.

4. Obsah lekce

Metody

- Pětílístek
- Skupinová práce
- Práce s pracovními listy
- Výtvarná činnost – skupinový velkoformátový obraz
- Zážitková pedagogika

První teoretický blok

První teoretický blok začíná technikou Pětílístku na téma kubismus. Na prvním řádku je jednoslovný popis námětu = téma (v našem případě kubismus). Druhý řádek je dvouslovný popis námětu (obvykle dvě přídavná jména). Třetí řádek vyjadřuje třemi slovesy děj/činnost

námětu. Čtvrtý řádek je věta o čtyřech slovech. Poslední řádek je jednoslovná asociace nebo synonymum k námětu. Některé pětilístky budou zapsány na tabuli.

V další části studenti čtou doprovodný text a vyplňují v pracovních listech část A. Počátky kubismu, která je navede k obrazu Avignonské slečny. Dílčí část je shrnuta a jsou zodpovězeny případné dotazy. Dále se pracuje s částí B v pracovních listech, oddíl Avignonské slečny. Dataprojektorem je promítnuta fotografie obrazu ve velkém rozlišení, k dispozici jsou i menší reprodukce vytištěné na papíře. Studenti píšou krátký text o obraze a snaží se jej subjektivně popsat ve chvíli, kdy nemají větší teoretické zázemí. Cca 2 texty mohou být poté vybrány k přečtení (pokud nevzniká časový skluz), jinak se pokračuje v práci s pracovními listy. Na závěr je i tato část shrnuta, jsou zodpovězené případné dotazy a je zadán domácí úkol (viz hodnocení).

Hlavním smyslem teoretické části je, aby se studenti seznámili s kubismem na konkrétním uměleckém díle. Žáci popisují obraz ve chvíli, kdy o něm ještě mnoho nevědí. Budou mít tak příležitost podívat se na umělecké dílo dvěma různými pohledy. Jednak jako čistý nepopsaný list a poté uvidí obraz více zasazen do svého kontextu, budou obohaceni o dílčí významy, které jsou nezkušenému divákovi skryty. Z tohoto hlediska nepovažuji za zbytečné, aby žáci za domácí úkol vypracovali interpretaci obrazu ještě jednou, tentokrát doplněnou o nové významy. V závěrečné reflexi části o samotném obraze budou studenti dovedeni k tomu, aby mohli odkrýt v obraze několik samostatných plánů, na kterých jsou jednotlivé postavy, které jsou přiřazeny vedle sebe, ve svých vlastních prostorech, z vlastních úhlů pohledu. Názorně uvidí inspiraci africkým uměním na maskách některých postav na obraze, dokážou dešifrovat klasické kubistické zátiší v dolní části obrazu a přiřadit ho k malířskému stylu přílehlých postav. Částečně si studenti zachovají své osobní vnímání obrazu.

Druhý praktický blok

V praktické části se žáci obohatí o techniku malování pomocí mřížky. Na dataprojektoru bude promítnuta předloha obrazu Avignonské slečny ve velkém rozlišení opatřená vzorovou mřížkou, podle které budou studenti překreslovat části obrazu do výkresů. Třída bude rozdělena do 6 skupin po 4 žácích. Každá skupina bude pracovat s výkresem formátu A1, každý papír je mřížkou rozdělen na úseky o formátu A4. Celkem bude obraz sestaven z 6 výkresů formátu A1. Vznikne tak velký obraz, který bude blízký originálu. V každé skupince bude jeden koordinátor, který bude s dalšími kontrolovat hranice jednotlivých dílčích výkresů a budou se domlouvat na barevnosti obrazu. Budou odlišeni barevnou značkou na rukávu, aby

byli hned vidět. Jednotlivé odstíny barev mohou být mícháány ve větším množství pro použití více lidmi. Případné nesrovnalosti budou před koncem vyretušovány a zamalovány. Nejprve si studenti podle jednotlivých mřížek a sektorů nakreslí nejnnutnější linie a pomocné čáry. Podle potřeby mohou být jednotlivé obrazy v průběhu hodiny spojovány pro kontrolu k sobě (např. tehdy, když mají hotovou kresbu). V případě, že se nebude stíhat, je možné práci dokončit v další lekci. V případě, že s výsledným produktem budou studenti spokojeni, je možné jej podlepit a vystavit ve školní jídelně, kde je dostatečný prostor prohlédnout si obraz i z dostatečného odstupu.

Cílem tohoto bloku je jednak se detailně seznámit s tím, jak obraz vypadá a jak se „maluje kubisticky.“ Tím, že se studenti pokusí o reprodukci obrazu, pochopí některé formulace a popisy obrazu, o kterých by jinak pouze četli a nemuseli by si je plně představit. Vyzkouší si malbu podle mřížky a seznámí se s tím, co vše obnáší velkoformátový obraz. Druhá rovina je čistě pedagogická. Cílem je, aby se žáci spolu naučili spolupracovat, dokázali se dohodnout, zkoordinovat a vytvořit společné dílo. To, do jaké míry se jim bude dařit se projeví na podobě obrazu a ten jím bude také zpětnou vazbou. Na závěr bude zařazena závěrečná reflexe a zhodnocení toho, jak se jim pracovalo ve skupinách a co by se dalo na jejich stylu práce zlepšit.

Čas	Aktivita	Cíl	Co se děje	Instrukce	Pomůcky
5	Zápis do třídní knihy, zjištění absence, seznámení studentů s průběhem lekce		Třída se zklidní, začíná spolupracovat s učitelem, hlásí absenci spolužáků a poslouchá učitele	Posaďte se. Kdo chybí?	Třídní kniha
10	Pětílístek na téma kubismus	Studenti si uvědomí, co už o tématu vědí, vyjádří své znalosti a postoje k tématu	Studenti samostatně pracují, tvoří pětílístek, který znají z předchozích lekcí, poté náhodně vybraní studenti svoji práci přepíšou na tabuli	Veźměte si papír a barevný fix, vytvořte pětílístek na téma kubismus	Papír, psací potřeby
20+10	Práce s textem	Studenti	Učitel	Podepište se,	Pracovní listy,

	a pracovními listy, následně shrnutí a prostor pro otázky	pochopí vznik a principy kubismu, seznámí se s jeho představitelem Pablem Picassem	studentům rozdá informační materiál v podobě pracovních listů a krátce jim vysvětlí práci s nimi	vezměte si z pracovních listů část A, přečtete si text a vyplňte pracovní list; máte nějaké dotazy? Je vám vše jasné?	psací potřeby
10	Popis a interpretace obrazu Avignonské slečny	Student se učí o obrazu samostatně uvažovat a tvořit svůj první popis obrazu	Učitel promítne studentům obraz dataprojektorem a požádá je, aby se pokusili jej sami interpretovat. Studenti samostatně popisují obraz ve chvíli, kdy jsou nezátíženi dalšími informacemi a mohou tak sami poznat obraz	Vezměte si pracovní list, část B. Udělejte úkol č. 1. Prohlédněte si obraz a zkuste ho popsat	Dataprojektor, fotografie obrazu v digitální podobě, pracovní listy, psací potřeby
5	Předčítání vybraných popisů obrazu	Studenti si posilují komunikační dovednosti, zbaví se ostychu a naučí se vystupovat před více lidmi	2-3 náhodně vybraní studenti třídě předčítají svoje vypracované popisy, ostatní poslouchají	Přečtete váš popis obrazu	
15	Práce s textem, vyplnění pracovního listu (část B), diskuze v malých skupinkách se spolužáky	Student si osvojí problematiku obrazu Avignonské slečny a je schopen si obraz zasadit do širšího kontextu. Student	Studenti jsou rozděleni do šesti skupin po čtyřech podle toho, jak vedle sebe sedí, pročítají a vyplňují pracovní list (část B) a vyplňují ho, až	Přečtete si text a vyplňte pracovní list, V uvedených skupinkách diskutujte o zadaných otázkách	Psací potřeby, pracovní list č.2

		diskutuje se spolužáky na zadané téma	dojdou k poslední otázce, jsou vyzváni, aby ve skupinkách krátce probrali diskuzní otázky		
15	Závěrečné shrnutí, prostor pro vysvětlení a dotazy, zadání domácího úkolu	Student si upevní nabyté informace.	Studenti procházejí s učitelem nejasnosti, pokládají dotazy, učitel doplňuje informace k samotnému obrazu a zadává domácí práci	Ptejte se na to, co vám nešlo vyplnit, máte nějaké další dotazy? Zapište si zadání domácí práce	
Čas	Aktivita	Cíl	Co se děje	Instrukce	Pomůcky
10	Zápis do třídnice, zjištění absence, zadání výtvarné	Student se seznámí s průběhem lekce	Třída hlásí absenci spolužáků, poté poslouchá učitelovy	Kdo chybí?	Třídní kniha

	činnosti		instrukce		
10	Rozdělení do pracovních skupin, nachystání výtvarného materiálu	Studenti zdokonalí své schopnosti konstruktivní spolupráce a komunikace se spolužáky	Třída se dělí do skupin, bere si potřebný materiál a vytváří si pracovní prostor	Rozdělte se do skupin po 4, vytvořte si pracovní místo, nachystejte si potřebné pomůcky	Barvy Remakol, tempery ve velkých tubách, široké ploché štětce, nádobky s vodou, nůžky, krabičky z nanukových dortů jako palety, 6 výkresů formátu A1, tužky, gumy, tyčka nebo dlouhé pravítko, výkresy a materiál na podlepení hotového obrazu
50-63	Skupinová práce, pracovní skupiny tvoří každá jednu z postav obrazu podle předlohy Avignonské slečny v podobné velikosti. Po dokončení každé postavy studenti vyrobí velkou koláž na motivy Avignonských slečen. Ta bude sloužit k výzdobě třídy	Student si osvojí výtvarnou techniku malbu a koláž. Student se naučí malovat pomocí mřížky. Student efektivně spolupracuje se spolužáky za účelem úspěšného vyhotovení skupinové koláže. Student nenásilnou formou rozvíjí kompetence komunikativní	Posílení spolupráce a sociálních vztahů ve třídě, studenti budou muset pracovat na rozvoji kolegiality a tolerance, zároveň se zapojí i žáci výtvarně méně nadaní. Studenti se ve skupinách domlouvají a malují, učitel je průběžně při práci kontroluje a je jim nápomocen.	Pracujte, malujte, pozorně se dívejte při kreslení do mřížky, spolupracujte	

		a personální.	
13	Reflexe výukové lekce a výtvarné dílny	Student se naučí lépe formulovat své názory, rozvíjí se komunikační dovednosti. Student vykonává introspekci týkající se míry a kvality jeho zapojení do skupinové práce	Učitel přátelskou formou zjišťuje atraktivnost lekce u studentů, co se jim konkrétně líbilo/nelíbilo, jakým způsobem se zapojovali do skupinové práce
7	Úklid ateliéru		

6. Způsoby hodnocení

Žáci jsou hodnoceni průběžně během školního roku. Učitel sleduje individuální postup jednotlivých žáků a jejich míru zapojení se do výuky a do výtvarných činností. Výtvarná činnost není hodnocena podle míry talentu ale podle přístupu žáka k práci a jeho individuálnímu rozvoji. Žáci v hodinách vyplňují pracovní listy, které učitel průběžně opravuje, a které si žáci zakládají složek. Každý žák během pololetí doloží vstupenkou návštěvu alespoň 3 výstav výtvarného umění a na danou výstavu napíše krátkou recenzi. Celkové hodnocení se pak skládá z dílčích hodnocení pracovních listů, příp. krátkých testů a odevzdaných recenzí z navštívených výstav. Přestože se výtvarné práce nehodnotí klasickým známkováním, ovlivní výslednou známku na vysvědčení. Míru vlivu posuzuje učitel na základě celoročního pozorování a vedení žáků podle jejich individuálních potřeb.

V rámci bloku lekcí o kubismu a Avignonských slečnách budou žáci hodnoceni na základě domácí práce. Za domácí úkol dostanou vypracovat písemnou interpretaci obrazu *Slečny z Avignonu* v rozsahu cca 1 strana A4 rukopisem. Práce budou odevzdaný nejpozději 14 po proběhnutí lekce, učitel si je založí do složky k testům. Žáci v práci naváží na písemný popis obrazu z hodiny a doplní jej nově nabitými informacemi o kubismu. Písemná práce se hodnotí:

- 1 – Práce je nápaditá, obsahuje zásadní postřehy, stylistická stránka je na dobré úrovni.

- 2 – Práce má jisté nedostatky, chybí některé údaje nebo je text celkově kostrbatý.
- 3 – V práci chybí zásadní údaje, jednotlivé části textu nejsou jasně myšlenkově propojeny nebo propracovány.
- 4 – Práce má závažné nedostatky a je neúplná.
- 5 – Neodevzdání práce včas bez předchozí omluvy nebo práce s mizivou úrovní.

7. Způsoby uchování informací

Studenti dostávají během výuky doplňkové texty, které si mají podtrhávat nebo si z nich udělat výpisky. Dále studenti dostávají a vypracovávají pracovní listy. Tyto písemné materiály si zakládají do složky.

8. Přílohy

Pracovní list

(Odpovědi neopisujte z textu, formulujte je vlastními slovy.)

A. Počátky kubismu

Název malířského směru, který v letech 1907-1910 založili v Paříži Pablo Picasso (1881-1973) a Georges Braque (1882-1963), vznikl jako přezdívka. H. Matisse popisoval Braquovy obrazy vystavené v roce 1908 v Paříži jako kompozice složené z „malých krychlí“. V tisku použil slovo „cube“ (krychle). Od tohoto roku se slovem kubismus nazývalo nové hnutí v malířství, jehož iniciátoři byli právě Picasso a Braque. Jako směr trval kubismus přibližně od roku 1907 až do roku 1914. Po 1. světové válce se ke kubismu sice někteří vrátili, ale nevytvořili již skupinu. Metod kubismu využívala celá řada světových umělců ještě ve 20. a 30. letech 20. st.. Termín není zcela přesný, protože upozorňuje pouze na jednu stránku kubismu.

Podstata kubismu

Na počátku 20. st. Malíři pocítují nespokojenost s malířstvím 19. st., a proto hledají něco, co by dokázalo lépe vyjádřit nový věk. Svě představy o výtvarném ztvárnění skutečnosti se snaží postihnout novým tvarovým řádem věcí v prostoru.

Je důležité si uvědomit, že u kubistů jde čistě o problém formy, že kubisté zjednodušili formy (tvary). Skutečné tvary (věci, postavy) na obrazech malovali z různých pohledů, zepředu, zezadu, shora apod., a ty potom sestavovali v nové celky – princip mnohahledovosti. Nepoužívají tedy tradiční perspektivu, zrušili iluzivní obrazový prostor spočívající na popředí a pozadí, vlevo a vpravo, dole a nahoře, nepoužívají ani realistických barev. Využívají především barev tlumených, šedozelených nebo hnědou.

Picasso a Braque pod vlivem Cézannovým usilují o postižení pevných forem předmětů, ale odmítají atmosférické jevy v obrazech, rozkládají předměty na řadu menších tvarů (hranaté tvary) a tím odstraňují souvislé stínování. Postupně omezují barevnost. Námětem je jim krajina, figura, portrét, zátiší. Toto období se označuje jako protokubismus. Jeho první znaky se objevují v Picassově obraze *Slečny z Avignonu* (1907), který byl zprvu nepochopen; kubismus se teprve začíná formovat.

1. Kteří dva umělci stáli u zrodu kubismu?

.....

2. Na jaký znak kubismu upozorňuje jeho název?

.....

3. Podtrhněte nebo vypište z textu další významné znaky kubismu.

.....

.....

.....

.....

4. Který obraz je pro vznik kubismu zásadní a proč?

.....

B. Slečny z Avignonu

1. Na obrázku vidíte Picassův obraz *Slečny z Avignonu*. Obraz si pečlivě prohlédněte. Zkuste popsat, co je na něm namalováno. Postupujte systematicky od hlavního k okrajovému, od hlavních motivů směrem k detailům. Pište na prázdnou stranu listu.

Pablo Picasso, Avignonské slečny, 1907, olej na plátně, 243,9 × 233,7 cm, Muzeum moderního umění New York

Na jaře roku 1907 začal Picasso malovat velkou figurální kompozici, skupinu ženských aktů. Obraz, jež nikdy nedokončil, dostal později název *Slečny z Avignonu*.

Slečny z Avignonu stojí na počátku kubistické revoluce, protože se v nich poprvé uplatnila nová obrazová struktura: Picasso zredukoval objemy lidského těla na barevné plochy, jež se setkávají s jinými barevnými plochami, reprezentujícími pozadí. Na některých místech je nelze přesně rozlišit. Tento způsob pojetí tvaru a prostoru vedl k abstraktnějšímu chápání

barvy. Picasso potlačil expresivní a sdělovací funkci barvy ve prospěch funkce obrazotvorné. Barva se stává autonomnějším výtvarným prvkem.

Původně pojmenovali obraz Picassovi přátelé ironicky „Filozofický nevěstinec“, což byla narážka na nevěstinec v Avignonské třídě nedaleko Picassova barcelonského ateliéru. Podle náčrtů k obrazu šlo původně o scénu z veřejného domu a mezi svlečenými slečnami se vyskytovali ještě dva muži v šatech. Jestliže Picasso později (1939) identifikoval sedícího muže jako námořníka a předmět, který nese druhý muž, jako lebku, bylo zřejmě počátečním záměrem vytvořit alegorii typu memento mori. Když Picasso oba muže ve výsledné kompozici vypustil, námět zpovšechnil a znejasnil. Nešlo mu o žánrovou scénu z nevěstince, ale o vytvoření nové obrazové struktury.

U Picassových přátel však vyvolal obraz zděšení. „Tvá malba, to je, jako bys nám dával jíst koudel a pít petrolej, abychom plivali oheň,“ prohlásil G. Braque. Jeden ruský sběratel označil obraz dokonce za pohromu francouzského malířství. Picasso po těchto negativních kritikách obraz odložil a později se již k němu nikdy nevrátil, aby ho dokončil.

Slečny z Avignonu představují protiklad fauvismu, který tehdy vytvářel vrcholná díla. Roku 1906 vzbudil na pařížském Salónu nezávislých velkou pozornost Matissov obraz Radost ze života; jeho jásavá barevnost, touha po idylické pohodě a milostném opojení stojí v kontrastu s Avignonskými slečnami.

Henri Matisse,

Radost ze života, 1906

Inspirace

Picassův obraz stojí na počátku protokubistického období, v němž dominuje vliv Cézannův a africké skulptury. Zájem o africké sochařství vznikl o několik let dříve. Pro kubistické malíře znamenalo sochařství afrických domorodých kmenů „manifestaci velkých principů a všeobecných idejí..., protiklad řeckého umění“ (J. Gris). Sugestivnost vášnivého výrazu afrických sošek, vybudovaných na neilusivním výtvarném názoru, pomohla Picassovi vytvořit novou obrazovou strukturu. Africká skulptura inspirovala svobodou, s níž deformovala tvary a proporce lidského těla, vynalézala nové formy a vytvářela rytmickou kompozici sochy; zároveň fascinovala expresivní ošklivostí a působila jako protiklad k západoevropské tradici krásna. Africké domorodé umění obdivovalo v Paříži kolem roku 1905 více malířů, ale jediný Picasso si troufnul uplatnit jeho příklad na svém díle.

2. Ve kterém městě bychom dnes

našli obraz *Slečny z Avignonu*?

.....

3. Namaloval Picasso v obraze žánrovou scénu z nevěstince? Proč?

.....
.....
.....
.....

4. Uměním jakého kontinentu se nechal Picasso při malbě obrazu inspirovat a čím?

.....

5. Jak byl brán obraz v době svého vzniku? Proč?

.....

.....

.....

6. Diskutujte se členy vaší skupiny:

- Najděte v obraze typický prvek kubistického zobrazování tvarů.
- Najděte na obraze inspiraci africkým uměním.
- „Komunikují“ spolu nebo se na sebe vztahují postavy na obraze? Proč?
- Jak na vás osobně obraz působí a proč?

Slečny z Avignonu – velká projekce dataprojektorem

Slečny z Avignonu – do dataprojektoru, s mřížkou

9. Zdroje

- materiály z kurzu [FF:UEV_11](#) Aplikace programu RWCT (Čtením a psaním ke kritickému myšlení) v předmětu estetická výchova – metoda Pětilístek, metody práce s textem.
- [FF:DU2536mc](#) Seminář: Strategie a techniky čtení a interpretace obrazů – metody a techniky popisu a interpretace obrazů, detailní rozbor obrazu Avignonské slečny.

- [FF:DU1355a](#): Tematický seminář: Interpretace moderního umění I – další inspirační seminář.
- [FF:DU2538](#) Seminář: Abstrakce a figurace - protiklady a souvislosti – tyto semináře o moderním umění dodaly „now how“ jak interpretovat obrazy moderního umění a jakým způsobem se lze na moderní umění dívat a pochopit ho.
- [FF:DU1238](#) Umění 1900-1940 – hlubší pohled na tvorbu P. Picassa v souvislostech.
- GOMBRICH, E. H., *Příběh umění*. Praha: Argo, 2006. – dějiny umění formou vyprávění, možnost jak interpretovat umění, není tam moc faktografie, dává prostor úvahám, učí jak interpretovat umění srozumitelným způsobem, s úryvky se dá pracovat v teoretických hodinách.
- GRAHAM, Gordon, *Filosofie umění*. Brno: Barristel&Principal, 2005. – kniha může posloužit jako učebnice, je napsána populární formou a obsahuje velké množství příkladů ze všech oblastí umění.
- MRÁZ, Bohumír, *Dějiny výtvarné kultury 3*. Praha: Idea servis, 2000. - celkem existují 4 díly, vyčerpávající systematická učebnice o všech uměleckých směrech, je tam také přehled umění mimoevropského (Indie, Jihoameričtí indiáni atd.), jsou tam informace o historických okolnostech, moc podrobné na středoškoláky, ale učitel s tím může výborně pracovat, v 3. díle je dobrý přehled o Picassovi a jeho tvorbě. Z této učebnice pocházejí doprovodné texty v pracovním listu.
- SCRUTON, Roger, *Estetické porozumění*. Brno: Barristel&Principal, 2005. - autor se zde věnuje umění na rozhraní estetiky, uměnovědy, sociologie a teorie kultury a přibližuje analytické základy literární, výtvarné a literární kritiky. Je vhodná zejména pro učitele při přípravě lekce.
- VÁVRA, Jiří, *Od impresionismu k postmoderně: Dějiny vizuálního umění*. Olomouc: Olomouc, 2001. - výborný přehled všech směrů moderního umění + představitelé, zasazeno do širšího kontextu, informace o hudbě, divadlu, literatuře atd. Z této učebnice pocházejí doprovodné texty v pracovním listu.